

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2014. február hó 11. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

V é g z é s t :

A különös kegyetlenséggel, védekezésre képtelen személy ellen elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmény miatt vádlott ellen indított büntetőügyben az Nyíregyházi Törvényszék 2013. évi október hó 25. napján kihirdetett 2.B.239/2013/20. számú ítéletét helybenhagyja.

A vádlott által az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is beszámítja a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe.

A másodfokú eljárásban 12.000 (Tizenkettőezer) Ft a vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

I n d o k o l á s :

Az ügyben elsőfokú bírósággént eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2013. október 25. napján kihirdetett 2.B.239/2013/20. sorszámú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés büntetében (Btk.160. § (1), (2) bekezdés d), j) pontjai) és testi sértés büntetében (Btk.164. § (1), (3) bekezdés) ezért halmazati büntetésül 18 év szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte, kimondva, hogy a szabadságvesztést fegyházban kell végrehajtani.

Ítéletében rendelkezett még a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontjáról, a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a lefoglalt nagyszámú bűnjel további sorsáról illetőleg az eljárás során felmerült (az ügyek egyesítéséből eredően 2 eljárásban keletkezett) 371.209 Ft bűnügyi költség megfizetésére a bűnösnek talált vádlottat kötelezte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a kihirdetéskor fenntartott nyilatkozattételi határidőn belül egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére, a kiszabott szabadságvesztés hosszabb tartamban történő megállapítása érdekében. Jogorvoslatát indokolva arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint a törvényszék nem értékelte

nyomatékuknak megfelelően a feltárt súlyosító körülményeket, illetve törvénysértőnek tartotta, hogy az elsőfokú bíróság a feltételes szabadság kedvezményére vonatkozó megváltozott szabályokra figyelemmel az elbírálás idején irányadó büntető anyagi jogi rendelkezések alkalmazása mellett döntött. Indokai alapján az ítélet megváltoztatására tett indítványt, az elkövetés idején hatályos Büntető Törvény alkalmazásával.

A törvényszék határozatát másfelől védelmi fellebbezések támadták, mivel a vádlott és védője a súlyos testi sértés büntette vonatkozásában egyaránt felmentés, míg az emberölést érintően enyhítés érdekében éltek jogorvoslati jogukkal.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.537/2012/7-I. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket alaptalannak jellemezte, míg az ügyészt - módosítással - fenntartotta. A törvényszék eljárását perrendszerűnek, az ítélettel megállapított tényállást megalapozottnak tartotta, ez alapján pedig a vádlott bűnösségére levont következtetés okszerű és a cselekmények jogi minősítését is törvényesként jelölte meg. Kifejtette álláspontját a terhelti tudattartalom, az élet elleni bűncselekmény minősített esetei körében, külön kitérve arra, hogy e cselekmény miért nem minősülhet az emberölés privilegizált eseteként, álláspontja szerint az ítélet jogi indokolása csupán e tekintetben szorul kisebb kiegészítésre. Egyetértett továbbá a törvényszék időbeli hatállyal kapcsolatos álláspontjával, melyre vonatkozóan az elsőfokú ügyészi fellebbezést nem is tartotta fent. A súlyosításra irányuló jogorvoslati kérelem indokait osztva viszont indítványozta, hogy az ítélet a törvényszék ítéletét megváltoztatva, a jogi indokolás pontosítása és kiegészítése mellett a halmazati büntetésként kiszabható tételkeret felső határához közeli szabadságvesztést szabjon ki a vádlottal szemben.

A bejelentett minden irányú fellebbezések elbírálására az ítélet a Be.361. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött ki, melyen a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség jelenlévő képviselője az írásban előterjesztetteket túlnyomó részt fenntartotta, ugyanakkor ezúttal - a Btk.2. §-ával kapcsolatos álláspontját kifejtve - a bűncselekmény elkövetésekor hatályos anyagi jogi szabályok alkalmazását indítványozta, a halmazati büntetésként kiszabható tételkeret jelenlegi hátrányosabb szabályaira figyelemmel.

Az ugyancsak fellebbező védő a korábban hivatkozott indokok mellett - mivel álláspontja szerint a lefolytatott bizonyítás során nem sikerült tisztázni, hogy a sértett sérüléseit hogyan és kitől szerezhetette - a testi épség elleni bűncselekmény körében bizonyítottság hiányára hivatkozva védence felmentésére tett indítványt, míg a II. számú tényállás vonatkozásában eltérő minősítés, halált okozó testi sértés büntettének megállapítása érdekében, és enyhébb joghátrány alkalmazását célozva tartotta fent fellebbezését.

A vádlott az utolsó szó jogán védőjével egyetértve szintén a testi sértés vádja alóli felmentésére irányuló indítvánnyal élt, egyben a bizonyítékok, különösen a tanúvallomások hitelességét kérdőjelezve meg.

Az előterjesztett kölcsönös fellebbezésekre figyelemmel az ítélet a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelmében bírálta felül a Be.348. § (1) bekezdésre értelmében.

A felülbírálat során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során a perrendi szabályokat alapvetően betartotta. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan jellegű relatív hibát, mely a bizonyítás törvényességét érintené, avagy az érdemi felülbírálatot kizárná.

A törvényszék abban tért el részben az eljárási szabályoktól, hogy a vádlottat nem figyelmeztette a hamis vád törvényi következményeire, holott a terhelt kihallgatása kezdetén kifejezetten jelezte, hogy vallomást kíván tenni (11. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal 9. bekezdés). A Be.117. § (4) bekezdése viszont ezzel kapcsolatosan kötelező előírást tartalmaz.

Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság a tanúk figyelmeztetése során sem a 2012. évi CCXXIII. törvény 100. §-ával módosított 2013. július 1. napjától hatályos Be.85. § (3) bekezdésében foglalt előírások szerint járt el, hiszen a hamis tanúzás következményein kívül arra is figyelmeztetni kellett volna a tanúként kihallgatott személyeket, hogy a tanúvallomás jogosulatlan megtagadása ugyancsak büntetendő.

Mindezen eljárási szabálysértések azonban nem befolyásolták lényegesen a bizonyítás törvényességét, hiszen a terhelt vallomásában más konkrét személy közrehatásának lehetőségéről nem szólt, illetve a kihallgatott tanúk mindegyike tett érdemi vallomást, nem hivatkoztak megalapozatlan mentességi jog lehetőségére.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségét alapvetően teljesítette, ítélete is túlnyomó részt megalapozott, azonban az abban rögzített tényállást a Be.352. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával - az iratok tartalma alapján - kisebb részben szükséges kiegészíteni a következők szerint.

- A Nyíregyházi Városi Bíróság 26.Bk.1174/2010/2. számú határozatával a Nyíregyházi Városi Bíróság 2009. szeptember 15. napján kihirdetett, s ugyanaznap jogerős 11.B.2209/2008/7. számú ítéletével alkalmazott 1 év időtartamú próbára bocsátás megszüntetése mellett szabott ki halmazati büntetést a vádlottal szemben.

- A vádlott és a sértett 2006. évtől kezdődően éltek élettársi kapcsolatban.

- Az első fokú ítélet 4. oldal 3. bekezdésében foglaltak azzal egészítendőek ki, hogy ... sértett a vádlott bántalmazása következtében a jobb comb középső harmadában a hátsó felszínen 9x7 cm kiterjedésű livid csillogó bevérzést, minkét szem környezetének a felső ajak és bal pofagumó területére áttérjedő livid elszíneződését, továbbá az arc alsó részének és az áll mindkét oldalának livid elszíneződését mindkét állkapocsív területén is, a bal szem kötőhártya alatti kis kiterjedésű bevérzését, a nyak jobb oldalán 3 db egyenként, 1,5 cm átmérőjű, elmosott szélű, kissé elhúzódozó livid bőrelszíneződést, az orrcsont és porc határ törését a törtvégek környezetében közepes fokú bevérzéssel, a jobboldali III-VI. közötti bordák elülső hónaljvonalban fellelhető törését a törtvégek környezetében kiterjedt bevérzéssel, a VI. borda mellhártyát és jobb tüdő állományát is sértő törésével, valamint a baloldali III-VI. bordák elülső hónaljvonalban fellelhető sorozattörését szenvedte el.

- A sértett által elszenvedett sérülések összességében az átlagosat meghaladó testi fájdalommal jártak.

Az iratok ismeretében így kiegészített tényállás már minden tekintetben megalapozott, mentes a Be.351. § (2) bekezdésében felsorolt hiányosságoktól ezért a Be.352. § (2) bekezdésben írtakra figyelemmel a másodfokú eljárásban is irányadónak tekinthető.

Az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta, és azokat okszerűen, a logika szabályai szerint értékelte. Személyi és okirati bizonyítékok, valamint szakértői vélemények egyenként és összességében történő mérlegelésével állapította meg a tényállást mindkét eljárás tárgyává tett cselekmény vonatkozásában. E tekintetben feltétlenül kiemelés érdemel, hogy a tényállás megállapításának kötelezettsége az elsőfokú bíróságot terheli. Amennyiben viszont ezt a bizonyítékok iratszerű és logikus hibamentes értékelésével teszi, a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség. Következésképp a megalapozott tényállást a bizonyítékok értékelésén keresztül támadó, eltérő tényállás megállapítására, felmentésre irányuló védelmi fellebbezés nem vezethetett eredményre (Btk.351-352. §).

Az elsőfokú bíróság törvényesen következett a vádlott bűnösségére és a terhére rótt cselekmények minősítésére is megfelel az anyagi jognak. A törvényszék mindkét tényállást illetően helyesen ismerte fel és megnyugtató indokolást adott a tekintetben, hogy a terhelt szándéka valójában mire terjedhetett ki, e körben az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. számú Büntető Jogegységi Határozat iránymutatásait szem előtt tartva járt el. A II. számú megalapozott tényállás szerinti cselekmény az elkövetés módja alapján minden kétségen kívül az ölési szándékot támasztja alá, az eljárás során feltárható alanyi és tárgyi oldali tényezők ítéleti bizonyossággal valóban az eshetőleges szándék megállapítására nyújtanak alapot. Ezzel kapcsolatosan arra is szükséges utalni, miszerint a vádlott ittassága miatt az alanyi oldal elemeit szintén a tárgyi tényezők tükrében kellett mérlegelni (III. számú Büntető Elvi Döntés).

A vádlott által elkövetett emberölés egyrészt a Btk.160. § (2) bekezdés d) pontja alapján minősül súlyosabban, különös kegyetlenséggel elkövetettként. Jelen esetben - a törvényszék kifogástalan hivatkozásaival egyetértve a feltárt vádlotti cselekvőség olyan kirívó embertelenséget mutat, mely a minősítő körülmény megállapítását indokoltá tette. E jogi álláspontot kétségtelenül igazolják a tárgyi oldali elemek, mint az elkövetési magatartás formája, az okozott sérülések és a kifejtett erőbehatások száma.

Másrészt a Btk.160. § (2) bekezdés j) pontjában írt védekezésre képtelen személy sérelmére történő elkövetés minősítette súlyosabban az emberölést. E tekintetben - egyetértve a fellebbviteli főügyészség részéről kifejtettekkel - az első fokú ítélet jogi indokolása viszont kiegészítésre szorul.

A Btk.459. § (1) bekezdés 29. pontja értelmében védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére. A védekezésre képtelenség értelmezése a gyakorlat számára

egyértelmű, amit a bíróságok töretlenül és egységesen alkalmaznak, mindig az ügy egyedi körülményei alapján állapítva meg a sértett védekezésre képességét vagy annak hiányát.

Adott esetben a rendelkezésre álló adatok szerint a sértett súlyos fokú alkoholmérgezés állapotában volt, és feltárt egészségügyi mozgáskorlátozottságából is eredően nyilvánvaló, hogy a vádlott által megvalósított bántalmazás során nem lehetett képes ellenállás kifejtésére.

A jogi indokolásból ellenben mellőzendő az első fokú ítélet 7. oldal utolsó bekezdésében a bántalmazás több napon keresztül kifejtettként való jellemzése, ugyanis az a történeti tényállással alapvetően ellentétes (első fokú ítélet 4. oldal 3-5. bekezdései), ott ugyanis kizárólag a 2012. október 20. napján megvalósított cselekvőség megállapítására került sor.

Továbbá megjegyzést érdemel, miszerint a fent kifejtettek és az elsőfokú bíróság által elfoglalt helyes jogi álláspont miatt fel sem merülhetett az emberölés privilegizált esetének azaz a Btk.161. §-ában szabályozott erős felindulásban elkövetett emberölés büntettének lehetősége. E privilegizált törvényi tényállásnak ugyanis nem álltak fent a törvényi előfeltételei. A vádlott nyilvánvalóan indulatos állapotban cselekedett, mely indulatgyülem kialakulását nem vitásan elősegítette ittas állapota. A történeti események elemzésével viszont nem igazolható a terhelt tekintetében olyan ép lélektani alapon kialakult tudatbomlás, melyet a törvény megkíván. Másrészt cselekvősége még abban az esetben sem ítéltető erkölcsileg méltányolható okból eredőnek, ha azt a terhelt a sértett kifogásolható viselkedése - hozzátartozó szidalmazása - hatására valósította meg. A vizsgált, felindultságot eredményező sérelemnek ugyanis kellő súllyal kell bírnia, míg a családon belüli szitkozódások, sértések nem adnak alapot az erkölcsi menthetőség megállapítására (BH.1999.400.). A védelmi fellebbezés tehát e tekintetben is alaptalannak mutatkozott.

A törvényszék a hatálysabályok vizsgálata után az ítélőtábla szerint is megalapozottan döntött, amikor a Btk.2. § (2) bekezdése alapján az elbírálás idején hatályos új Büntető Törvényt alkalmazta. Azt, hogy az új büntető szabályozás enyhébb elbírálását tesz-e lehetővé, nemcsak az alkalmazandó büntetés neve és mértéke alapján, hanem a büntetőjogi felelősségre vonatkozó összes rendelkezés egybevetésével kell megállapítani. Az új törvényi szabályokat valamennyi jogkövetkezményt illetően egységesen kell alkalmazni. Nincs lehetőség az új és a régi törvény együttes vagy kombinatív alkalmazására (BH.2013.53., BH.1994.117, BH.1980.67).

Kétségtelen, hogy adott esetben a fellebbviteli főügyészség által kifejtett, s a I. és II. számú tényállásokban megállapított többes elkövetés miatt a halmazati büntetéskiszabási szempontok szerinti joghátrány felső határa határozott tartamú szabadságvesztés esetén hátrányosabb az elbíráláskor hatályos Btk.36. §-a szerint. Ugyanakkor az emberölés minősített esetéért nemcsak határozott ideig, hanem életfogytig tartó szabadságvesztés is kiszabható, amelynek feltételes szabadsággal kapcsolatos rendelkezései enyhébbek a jelenlegi anyagi jogi szabályozással (Btk.43. §-ában meghatározott 25 év-40 év közötti keret, összevetve az 1978. évi IV. törvény 47/A. §-ában körülírt legalább 30 évben meghatározott és felső határral nem is bíró tartalommal). Továbbá az elsőfokú bíróság által

Ítéletében feltüntetett Btk.38. § (2) bekezdés a) pontja alapján a határozott ideig tartó szabadságvesztés esetén engedélyezhető feltételes szabadságra vonatkozó szabályozás szintén enyhébb a cselekmény elkövetése idején hatályban volt 1978. évi IV. törvény 47. § (2) bekezdésében meghatározottaknál. Amely pedig ugyancsak a Btk.2. § (1)-(2) bekezdései szerinti elbírálás fogalmába tartozik (Kúria 4/2013. (X.14.) számú Büntető Kollégiumi Véleménye).

Következésképp az alkalmazható joghátrányok körének összességét áttekintve megállapítható, hogy az elbíráláskori törvény valóban kedvezőbb a terheltre, az elsőfokú bíróság álláspontja helyesnek bizonyult.

A büntetés kiszabása során irányadó körülmények feltárásával kapcsolatosan az ítélet tábla túlnyomórészt szintén egyetértett a törvényszékkal, ugyanakkor megítélése szerint a kettőnél nem több halmazatra való hivatkozás a kétszeres értékelés tilalmára tekintettel mellőzendő, figyelemmel a Btk.81. §-ában foglaltakra. Ezzel szemben viszont az élet elleni cselekmény kétszeres minősülése egyértelműen súlyosító körülményként értékelendő.

Viszont összességében a bűnösségi körülmények fenti módosulása sem eredményezhette a büntetés megváltoztatását, mivel az ítélet tábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés és az ahhoz igazodó mellékbüntetés is összhangban áll a Btk.79. §-ában meghatározott büntetési célokkal és megfelel a Btk.80. § szerinti büntetés kiszabási elveknek, szükséges ám egyben elégséges azok eléréséhez. Ily módon az első fokú ítéletben meghatározott szabadságvesztés lényeges súlyosítására sem kerülhetett sor, ám enyhítése szintén nem mutatkozott indokoltnak és az közügyektől eltiltás mértéke is igazodik ahhoz, tehát sem a súlyosításra, sem az enyhítésre irányuló jogorvoslatok nem bizonyultak alaposnak.

A járulékos ítéleti rendelkezések közül a fellebbezéssel támadott határozatban egyaránt törvényes döntés született a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéről s annak legkorábbi időpontjáról, melyekkel kapcsolatosan csupán az első fokú határozat indokolásának jogszabály helyekre történő utalása pontosítandó, amely nyilvánvaló elírásból eredhet (előbbinél a Btk.37. § (3) bekezdés a)/ ad) pontja, utóbbi esetében a Be.258. (2) bekezdés és a Btk.38. § (1) bekezdése).

Ezen felül helyesek az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításával, a bűnejelekkel és a bűnügyi költség viselésével kapcsolatos törvényszéki rendelkezések is.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be.371. § (1) bekezdése alkalmazásával alapvetően helytálló indokai alapján helyben hagyta.

Az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időnek a szabadságvesztés büntetésbe történő beszámítása a Btk.92. §-án alapul.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget az ítélet tábla Be.381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2014. február 11.

Dr. Balla Lajos sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. a tanács tagja, előadó, Szabóné dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk. a tanács tagja.

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 2.B.239/2013/20. számú ítélete a jelen másodfokú határozattal a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Debrecen, 2014. február 11.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke